



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران  
سبقت‌گالی

شماره: ۹۰/۶۲۶۹۰

تاریخ: ۱۳۹۰/۰۳/۲۲

پیوست: دارد

شماره:

تاریخ:

پیوست:

**جهت اطلاع مدیران عامل کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.**

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضر می‌باشند هدایت صحیح منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز به سمت مصرف در امور خیرخواهانه و خدایسندانه، جزو اولویتهای اصلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

بر همین اساس و در اجرای تکالیف قانونی مقرر در بند «الف» ماده ۸۶ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، مصوب سال ۱۳۸۹ و تبصره «۱» ماده ۱۲ «سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰»، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۵ شورای پول و اعتبار، بدین‌وسیله «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری»، که در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب و به تأیید ریاست کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز رسیده است، جهت اجرا ارسال می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند دستورالعمل مذکور به کلیه واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه

اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۸۳۱۷۳۶۷.۵۵

پیوست: ۷ برگ

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۲

۳۸۱۶

تهران - بلوار میرداماد - شماره ۱۴۴، تلفن: ۲۴۹۵۱

صفحه پستی: ۷۱۷۷/۱۵۸۷۵، فاکس: ۶۶۷۲۵۶۷۴، سایت اینترنتی: [www.cbi.ir](http://www.cbi.ir)



**بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران**

**مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی**

**اداره مطالعات و مقررات بانکی**

**«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری»**

**خرداد ماه ۱۳۹۰**

## "بسمه تعالی"

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری»

### مقدمه

به منظور حمایت، تشویق و گسترش فرهنگ قرض‌الحسنه و هم‌چنین در اجرای تکالیف قانونی مقرر در بند «الف» ماده ۸۶ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه، مصوب سال ۱۳۸۹ و تبصره ۱ ماده ۱۲ سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۵ شورای پول و اعتبار، و در چارچوب بند «الف» ماده ۲ آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی مصوب سال ۱۳۳۷، «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری» به شرح ذیل تصویب می‌گردد:

**ماده ۱-** در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارات مربوطه به کار می‌رود:

**دستورالعمل:** دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه

مؤسسات اعتباری

**بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**صندوق:** صندوق قرض‌الحسنه مؤسسه اعتباری

**مجوز تأسیس:** مجوز کتبی بانک مرکزی که پس از طی مراحل پیش‌بینی شده در این دستورالعمل و

برای ثبت صندوق در مرجع ثبت شرکت‌ها صادر می‌شود.

**مجوز فعالیت:** مجوز کتبی بانک مرکزی که به منظور شروع فعالیت صندوق صادر می‌شود.

**مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که قصد انجام فعالیت قرض‌الحسنه را دارد.

**فعالیت قرض‌الحسنه:** جذب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و تخصیص آن به اعطای تسهیلات

قرض‌الحسنه

**ماده ۲-** مؤسسه اعتباری که قصد فعالیت قرض الحسنه دارد، موظف است با تأسیس صندوق، فعالیت‌های قرض الحسنه خود را در این صندوق متمرکز نموده و از انجام فعالیت قرض الحسنه در خارج از چارچوب صندوق اکیداً خودداری نماید.

**ماده ۳-** مؤسسه اعتباری مکلف است طی یک دوره سه ماهه با اخذ مجوز از بانک مرکزی، اقدام به تأسیس صندوق و تفکیک و انتقال حساب‌های قرض الحسنه خود به صندوق نماید.

**ماده ۴-** صندوق موظف است در مکاتبات یا تبلیغات خود از عبارت «صندوق قرض الحسنه بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی» استفاده نماید.

**ماده ۵-** ایجاد شعبه توسط صندوق، موکول به تایید قبلی بانک مرکزی است. جابجایی دفتر مرکزی و شعب صندوق لازم است قبلاً به اطلاع بانک مرکزی رسانده شود.

**ماده ۶-** سرمایه صندوق حداقل پنجاه میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال می باشد. این مبلغ باید توسط مؤسسه اعتباری تامین شود.

**تبصره:** سرمایه اختصاص یافته توسط مؤسسه اعتباری برای تأسیس صندوق نباید از منابع سپرده گذاران تامین گردد.

**ماده ۷-** مؤسسه اعتباری باید به همراه درخواست کسب مجوز تأسیس صندوق، مدارک و اطلاعات ذیل را به بانک مرکزی ارائه نماید:

- اساسنامه پیشنهادی صندوق (مطابق با اساسنامه نمونه بانک مرکزی)
- نام و مشخصات، میزان تحصیلات، سابقه فعالیت و سمت‌های قبلی اعضای هیأت امناء، هیأت مدیره و مدیرعامل پیشنهادی
- التزام کتبی مدیرعامل مؤسسه اعتباری مبنی بر انجام عملیات طبق مقررات این دستورالعمل

**ماده ۸-** صدور مجوز تأسیس منوط به رعایت مفاد این دستورالعمل و تأیید اساسنامه صندوق توسط بانک مرکزی است.

**ماده ۹-** اعضای هیأت امنای صندوق باید از میان اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری انتخاب گردند.

**ماده ۱۰-** مسئولیت انتخاب هیأت مدیره و مدیرعامل بر عهده هیأت امناء می باشد.

**تبصره ۱-** حداقل یک نفر از اعضای هیات مدیره صندوق باید از اعضای هیات مدیره موسسه اعتباری باشد.

**تبصره ۲-** رئیس هیات مدیره صندوق باید از اعضای هیات امنای صندوق باشد.

**تبصره ۳-** اکثریت اعضای هیات مدیره صندوق باید از میان اشخاصی غیر از اعضای هیات مدیره موسسه اعتباری انتخاب شوند.

**ماده ۱۱-** انتخاب اعضای هیات امناء، هیات مدیره و مدیرعامل منوط به تایید بانک مرکزی است.

**ماده ۱۲-** بانک مرکزی پس از دریافت اساسنامه ثبت شده، آگهی ثبت در روزنامه رسمی (یا رسید دریافت روزنامه) و سایر مدارک لازم و همچنین اسامی صاحبان امضای مجاز، ظرف مدت ده روز نسبت به صدور مجوز فعالیت اقدام می نماید.

**تبصره-** مؤسسه اعتباری برای شروع فعالیت صندوق باید از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت نماید.

**ماده ۱۳-** ارکان صندوق عبارتند از: هیات امناء، هیات مدیره، مدیرعامل و بازرس یا بازرسان.

**تبصره-** شرایط و نحوه انتخاب ارکان، به ترتیب مندرج در اساسنامه صندوق می باشد.

**ماده ۱۴-** منابع مالی صندوق از محل های زیر قابل تأمین می باشد:

**الف - سرمایه صندوق:** این منابع به صورت آورده نقدی و غیرنقدی است و تا قبل از انحلال و تصفیه کامل امور صندوق، اعم از بازپرداخت سپرده ها و ایفای تعهدات آن قابل مطالبه نمی باشد.

**ب - وجوه دریافتی از اشخاص تحت عنوان سپرده قرض الحسنه پس انداز**

**پ - هدایا و کمک های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی و حقوقی:** صندوق در قبال دریافت این منابع هیچ گونه تعهدی بر استرداد یا اعطای امتیاز و امثال آن به اهدا کنندگان یا سایر اشخاص ندارد.

**ت - موقوفات، وصایا، خیرات و مبرات و ...:** این منابع توسط اشخاص نیکوکار به منظور اعطای تسهیلات قرض الحسنه در چارچوب وظایف صندوق در اختیار آن قرار می گیرد.

**ث - کارمزد دریافتی:** کارمزد مندرج در ماده ۲۲ و همچنین حق عاملیت دریافتی بابت موارد ذکر شده در ماده ۱۸ این دستورالعمل باید برای تأمین هزینه های جاری صندوق مورد

استفاده قرار گیرد و در صورت وجود مازاد، مبلغ آن به عنوان یکی از منابع صندوق مورد استفاده قرار می گیرد.

**ج - سایر منابع به تأیید بانک مرکزی.**

**ماده ۱۵-** صندوق صرفاً می تواند نسبت به گشایش حساب قرض الحسنه پس انداز اقدام نماید.

**ماده ۱۶-** مسئولیت ضمانت بازپرداخت سپرده های قرض الحسنه پس انداز بر عهده موسسه اعتباری می باشد.

**ماده ۱۷-** به سپرده های اشخاص نزد صندوق هیچ گونه سودی تعلق نمی گیرد.

**ماده ۱۸-** صندوق موظف است حساب قرض الحسنه ویژه برای وجوه تودیع شده توسط اشخاص حقیقی و حقوقی افتتاح نماید و بر اساس شرایطی که به موجب قرارداد عاملیت منعقد شده فی ما بین تودیع کننده و صندوق منعقد می شود، تسهیلات قرض الحسنه را به اشخاص حقیقی و حقوقی اعطا نماید.

**ماده ۱۹-** افتتاح حساب قرض الحسنه سکه طلا توسط صندوق صرفاً با مجوز بانک مرکزی امکان پذیر است. در این حساب اعطای تسهیلات و بازپرداخت آن به صورت سکه طلا خواهد بود.

**ماده ۲۰-** مصارف صندوق صرفاً در قالب تسهیلات قرض الحسنه انجام می پذیرد. این تسهیلات برای رفع نیازهای ضروری و بر اساس مقررات مصوب شورای پول و اعتبار اعطا خواهد شد.

**ماده ۲۱-** حداکثر مبلغ تسهیلات قابل پرداخت به هر شخص توسط بانک مرکزی تعیین می شود. تبصره - تسهیلات قابل پرداخت از محل وجوه تودیع شده موضوع ماده ۱۸ این دستورالعمل، از محدودیت های این ماده مستثنی است.

**ماده ۲۲-** صندوق بابت تسهیلات قرض الحسنه اعطایی، از مشتریان خود صرفاً می تواند کارمزد دریافت نماید.

**تبصره -** حداکثر نرخ کارمزد تسهیلات قرض الحسنه اعطایی از سوی صندوق توسط بانک مرکزی تعیین خواهد شد.

**ماده ۲۳-** ارائه هرگونه برنامه زمان بندی برای اعطای تسهیلات قرض الحسنه در قبال سپرده گذاری برای مدت معین در چارچوب برنامه جدولی براساس نوبت و مبلغ و موارد مشابه توسط صندوق ممنوع است.

**ماده ۲۴-** اعطای جوایز به دارندگان حساب های سپرده قرض الحسنه پس انداز، مطابق مقررات مصوب شورای پول و اعتبار می باشد.

**ماده ۲۵-** پس از ایجاد صندوق، انجام هر گونه فعالیت قرض الحسنه پس انداز توسط مؤسسه اعتباری ممنوع می باشد.

**تبصره -** مؤسسه اعتباری در دوران انتقال نمی تواند مانده پس انداز قرض الحسنه را به غیر از تسهیلات قرض الحسنه اختصاص دهد.

**ماده ۲۶-** صندوق موظف به ایجاد سامانه جامع اطلاعاتی برای حساب های خود می باشد.

**ماده ۲۷-** صندوق مکلف است امکان دسترسی بر خط بانک مرکزی به سامانه جامع اطلاعاتی خود را فراهم نماید.

**ماده ۲۸-** صندوق موظف است تمامی عملیات خود را بر اساس استانداردهای حسابداری و ضوابط مورد تأیید بانک مرکزی اجرا و ثبت نماید.

**ماده ۲۹-** صندوق موظف است حسب اعلام بانک مرکزی کلیه اطلاعات مورد نیاز و نیز صورت های مالی خود را همراه با یادداشت های پیوست، به بانک مرکزی ارائه دهد.

**ماده ۳۰-** بانک مرکزی در هر زمان که تشخیص دهد، می تواند بازرسان خود را جهت رسیدگی به حساب های صندوق اعزام نماید. مدیران صندوق مکلفند تمامی اسناد، مدارک و دفاتر خود را جهت این گونه رسیدگی ها ارائه نمایند و امکان رسیدگی های لازم را برای بازرسان بانک مرکزی فراهم سازند.

**ماده ۳۱-** چنانچه در رسیدگی های بانک مرکزی تخلف از ضوابط احراز گردد، موارد به تشخیص این بانک جهت اصلاح رویه به صورت اخطار کتبی با قید مهلت به صندوق مربوط اعلام می شود.

**تبصره-** در صورتی که گزارش‌های بازرسان بانک مرکزی و بررسی‌های این بانک، حکایت از اصرار بر ادامه تخلف صندوق ذیربط داشته باشد و یا تخلفات صندوق موردنظر، آشکارا مغایر با مقررات و موازین قانونی موجود باشد و یا دامنه شکایات از صندوق مربوط از حد متعارف بالاتر ارزیابی شود، در این صورت بانک مرکزی می‌تواند نسبت به ابطال مجوز فعالیت صندوق موردنظر اقدام نماید.

**ماده ۳۲-** توقف فعالیت و یا انحلال صندوق پس از طی مراحل قانونی و تعیین تکلیف نحوه بازپرداخت سپرده‌های قرض‌الحسنه و وجوه موضوع حساب قرض‌الحسنه ویژه، موضوع بند «ب» ماده ۱۴ و ماده ۱۸ این دستورالعمل و اعلام قبلی و کتبی مراتب توسط صندوق به بانک مرکزی و کسب موافقت این بانک صورت می‌گیرد.

**تبصره-** بانک مرکزی تا زمان بازپرداخت آخرین مبلغ وجوه سپرده‌گذاران و وجوه اداره شده، بر عملیات تصفیه صندوق در دوره توقف و انحلال نظارت می‌نماید.

**ماده ۳۳-** پس از تصفیه امور صندوق، منابع مالی مازاد و سایر اموال صندوق، مطابق اساسنامه و سایر قوانین و مقررات ذیربط به مصرف خواهد رسید.

**ماده ۳۴-** هرگونه تغییر در اساسنامه صندوق موقوف به تأیید قبلی بانک مرکزی است.

**ماده ۳۵-** صندوق در مواردی که در این دستورالعمل ذکر نشده است، تابع قوانین و مقررات جاری از جمله قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی، قانون مبارزه با پولشویی، مصوبات شورای پول و اعتبار، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و مقررات بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات موضوعه می‌باشد.

«دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه مؤسسات اعتباری» در یک مقدمه، ماده ۳۵ و ۱۱ تبصره در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ آن به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی لازم الاجرا می‌باشد.